

Nr 75.

Av herr Åkerman m. fl., om ökat anslag till svenska skyddsförbundet.

Utvecklingen på strafflagstiftningens och straffverkställighetens område har lett därhän, att vid reaktionen mot ett brott intresset samlas icke blott kring brottet utan även i allt högre grad kring den brottslikes person. Utgångspunkten för straffet och dess verkställande måste visserligen vara rättsskyddets uppehållande, men skall en straffdom verkligen tjäna detta ändamål, måste den tillika taga sikte på den nödvändiga sociala omsorgen om den tilltalade. Därtill måste samhället såsom straffets handhavare i görligaste mån neutralisera de ofta svåra, med straffet icke direkt avsedda biverkningar, som drabba brottslingens närmaste.

Den skydds- och hjälpverksamhet för brottslingar, vilken efterhand uppkommit, är sålunda icke blott ett straffverkställighetens bihang utan en väsentlig del av samhällets rättsvård, i vilken den överallt kommer till synes: i lagstiftningen, i den förberedande undersökningen före domen, vid rannsakingen inför domstolen, i fängelset och efter frigivningen. De föreningar och institutioner, som upprättats med syfte att stödja i främsta rummet brottslingar men samtidigt även lösdrivare, alkoholister och andra personer, som i något avseende visat sig asociala, hava blivit outhärliga redskap i statens tjänst, och sedan länge är erkänt, att staten måste lämna dem ett kraftigt stöd, ej minst i ekonomiskt avseende.

Det anslag, som från staten f. n. utgår till verksamheten för hjälp och skydd åt frigivna fångar m. fl. jämställda behövande, är upptaget under riksstatens andra huvudtitel samt uppdelat på två särskilda poster. Dels upptages under rubriken "Understöd åt verksamhet till frigivna fångars skydd" ett anslag, vilket under en följd av år för nu ifrågakvarande ändamål ställts till fångvårdsstyrelsens disposition och från och med budgetåret 1926/1927 utgått med 23,000 kronor. De sålunda beviljade medlen hava enligt Kungl. Maj:ts förordnande tillförts fångvårdens s. k. besparingskassa för att förvaltas och användas i enlighet med det för kassan fastställda reglementet. Dels upptages under rubriken "Bidrag till svenska skyddsförbundet" ett för detta förbunds verksamhet bland frigivna fångar, lösdrivare, alkoholister m. fl. liknande hjälpbehövande avsett anslag, som under de senaste budgetåren utgått med 80,000 kronor. I årets statsverksproposition upptagas de båda nämnda anslagsposterna alltjämt till 23,000, respektive 80,000 kronor.

Angående bidrag till Svenska skyddsförbundet anför herr Statsrådet och chefen för justitiedepartementet i statsverkspropositionen i huvudsak följande. Den utredning, som av särskilda sakkunniga verkstälts angående det frivilliga skydds- och hjälparbetet till stöd för frigivna fångar (statens offentliga utred-

ningar 1933:11), har varit föremål för yttranden från myndigheter och sammanslutningar, vilka i vissa delar uttalat olika uppfattningar om de sakkunnigas förslag till åtgärder för åstadkommande av större effektivitet i skyddsarbetet men delat de sakkunnigas mening att statsanslaget borde höjas för bättre tillgodoseende av skyddsföreningarnas möjlighet att lämna understöd och för utvidgning av redan befintliga hem för frigivna. Styrelsen för Svenska skyddsförbundet har under erinran om den samstämmighet som i nyssnämnda yttranden kommit till synes rörande behovet av ett avsevärt ökat statsanslag för förbundets verksamhet hemställt, att det utgående anslaget måtte för budgetåret 1934/1935 höjas från 80,000 kronor till 100,000 kronor, vilken hemställan biträtts av fängvårdsstyrelsen. Departementschefen har funnit starka skäl tala för en höjning av ifrågavarande anslag, men ansett sig med hänsyn till det statsfinansiella läget icke böra för nästkommande budgetår föreslå någon sådan höjning.

Under hänvisning till vad de förutnämnda sakkunniga anfört i sitt betänkande, särskilt i avsnittet "Skyddsverksamhetens finansiering", sid. 101—106, vilja vi andraga.

Det statsanslag, som för närvarande förmedlas genom Svenska skyddsförbundet, måste med hänsyn till de viktiga samhällseliga funktioner, som med hjälp därav skola utövas, anses såsom synnerligen blygsamt. Även om i depressionstider, sådana som de nu rådande, nästan oövervinneliga svårigheter möta att lindra arbetslösheten redan bland de stora skaror, som icke visat några sociala tendenser, får dock icke förgätas, att verkställande av frihetsstraff eller tvångsarbete, ävensom ådömande av villkorlig straffdom, oskiljaktigt måste förbindas med hjälpverksamhet, oavsett om tiderna äro goda eller dåliga. Någon minskning i statens bidrag till den enskilda hjälpverksamheten bör därför icke ifrågakomma och har ju icke heller föreslagits. Däremot föreligga vägande skäl att just i kristider höja anslaget för ifrågavarande ändamål. Till en början är risken för återfall i brott, särskilt i tjuvnadsbrott, betydligt ökad. Vidare kunna många frigivna personer, särskilt i de större städerna, på grund av sitt föregående icke erhålla del av den reguljära arbetslöshetshjälpen (kontantunderstöd, reservarbete) utan hänvisas till någon kommunens arbetsinrättning, dit de vanligen icke gå eller varifrån de hava betydligt minskade utsikter att passas i det normala samhällslivet. I sådana fall bliva hjälpföreningarnas understöd och omsorger till ett helt annat gagn, icke minst när den hjälpbehövande omhändertages på ett s. k. övergångshem. Dylika hem äro av ett flertal föreningar upprättade för att förmedla övergången från straff- eller tvångsarbetsanstalten till det fria förvärvslivet, och klienten beredes där uppehälle, arbetstillfälle och även yrkesutbildning i avbidan på anställning i fria marknaden. Icke minst för möjliggörande av villkorlig frigivning och utskrivning på prov hava dessa hem den allra största betydelse. Överhuvudtaget kan man säga, att de understöd, som av hjälpföreningarna på olika sätt utanordnas, synnerligen noggrant kontrolleras under en allmänt rådgivande och stödjande

verksamhet och sålunda utgöra ett välordnat och personligt utformat arbetslöshetsunderstöd. I detta sammanhang förtjänar ock betonas, hurusom den vid föregående riksdag genomförda sänkningen av arvodet för övervakning av villkorligt dömda vållat avbräck för flera bland de större och viktigare av landets skyddsföreningar. Av tjänstemän hos skyddsföreningar utövas ungefär en tredjedel av alla dylika övervakningsuppdrag, och ersättningarna här för ingå i de flesta fall till föreningens kassa. Hur obetydlig den berörda nedsättningen än kan synas — i regel från tre till två kronor i månaden för varje övervakning — har den dock medfört en i förhållande till föreningens omslutning betydande inkomstminskning. Sist men icke minst må framhållas, att alltmedan understödsbehovet under lågkonjunkturen sväller, minskas avsevärt de gåvor, som till skyddsföreningarna inflyta från enskilda personer.

På grund av vad sålunda anförts vilja vi hemställa,

att riksdagen måtte till bidrag till Svenska skyddsförbundet för budgetåret 1934/1935 anvisa ett från i statsverkspropositionen upptagna 80,000 kronor till 100,000 kronor förhöjt extra anslag.

Stockholm den 20 januari 1934.

A. Åkerman.

Erik Anderson.

J. A. Larsson.

Edw. Larson.